

PROPISI EVROPSKE UNIJE

REGULISANJE OSIGURANJA KROZ EU DIREKTIVE

Pravni poredak Evropske unije organizovan je i strukturisan skup pravnih normi koji ima sopstvene izvore, organe i procedure prilagođene tome da pravne norme stvaraju, tumače i konstatuju kršenje normi, te u tom slučaju sankcionišu počiniocce dotičnih prestupa.

Sud pravde Evropske unije odredio je da komunitarno pravo EU čini poseban pravni poredak integrisan u pravni sistem država članica. Sud pravde naglašava autonomiju komunitarnog prava u odnosu na međunarodni pravni poredak i podvlači stepen centralizacije stvaranja i primene pravnih normi, za šta su uglavnom nadležne komunitarne institucije. To ovaj poredak približava unutrašnjem pravnom poretku. Jezgro, tj. centralni izvor komunitarnog prava predstavlja ono što nazivamo komunitarno pravo u užem smislu: osnivački ugovori EU jesu primarno komunitarno pravo i nalaze se na vrhu te juridičke hijerarhije.

Jednostrani akti institucija EU predstavljaju drugi izvor prava (derivatno komunitarno pravo). Ovde se ne radi o ugovornom, već o delegiranom pravu, tj. skupu pravila koja je zajednica sama donela. Donošenje pravnih pravila institucionalizovano je i povereno određenim organima. Radi se o normativnoj vlasti koja se može porediti sa zakonodavnom vlašću.

Parlament EU, zajedno sa Evropskim Savetom i Evropskom komisijom, usvaja uredbe i direktive. Uredba je osnovni izvor komunitarnog prava, opšti akt koji u svim svojim elementima obavezuje i direktno se primenjuje u svim državama članicama. Budući da je uredba obavezujuća, državama članicama zabranjena je njena nepotpuna ili delimična primena.

Direktiva (uputstvo) predstavlja zakonodavni metod. Uvođenje ove vrste pravnih akata (direktiva) u nomenklaturu rezultat je htenja redaktora ugovora da institucijama, pored uredbi, ponude instrument pravne harmonizacije koji počiva na podeli zadataka i saradnji između komunitarnog i nacionalnog nivoa. Ovaj instrument je fleksibilniji, uzima u obzir nacionalne posebnosti i

pomaže približavanju nacionalnih zakonodavstava. Direktiva obavezuje sve države članice kojima je upućena u pogledu rezultata koje treba postići, ostavljajući nacionalnim instancijama nadležnost u pogledu izbora forme i sredstava izvršenja ovog akta. Direktive nemaju opštu, ali imaju obaveznu primenu, uz to da nisu uvek neposredno primenljive. Države članice moraju ih uneti u svoje propise u rokovima određenim u samim direktivama, a Komisija je zadužena da nadgleda njihovu primenu.

Evropski sud pravde usvojio je stav prema kome će direktiva, u slučaju da je neka država ne sprovede u propisanom roku, i pored toga imati pravni učinak. U slučaju „Fracovich protiv Italije”, sud je utvrdio da država može biti odgovorna zbog nesprovođenja direktive i time dužna da naknadi štetu fizičkom ili pravnom licu.

Iz oblasti osiguranja doneto je više direktiva u materiji obaveznog osiguranja u saobraćaju. Cilj prve bio je da se usaglase propisi u oblasti obaveznog osiguranja od odgovornosti vlasnika motornih vozila – ukidanje kontrole zelene karte očigledno je bilo prepreka za odvijanje međunarodnog saobraćaja (Direktiva 72/166/EEZ). Druga direktiva doneta je radi usaglašavanja zakonodavstava država članica u pogledu obima osiguravajuće zaštite žrtava saobraćajnih nezgoda (Direktiva 84/5). Treća direktiva u oblasti obaveznog osiguranja od građanske odgovornosti za štete nastale iz upotrebe motornih vozila doneta je zarad daljeg usaglašavanja zakonodavstava država članica u ovoj oblasti (Direktiva 90/223/EZZ). Četvrta direktiva utvrđuje pravila kojima se licima, koja su štetu pretrpela u drugoj državi, obezbeđuje da pravo na naknadu štete ostvare u svojoj zemlji (Direktiva 2000/26/EZ). Peta direktiva doneta je zbog daljeg usaglašavanja prava država članica u oblasti obaveznog osiguranja vozača motornih vozila (Direktiva 2005/14/CE). Iz oblasti životnog osiguranja doneto je više direktiva. Prva uređuje poslove životnog osiguranja (79/267/EEC). Druga se odnosi na usklađivanje zakonskih propisa (Direktiva 79/267/EEC /90/619/EEC). Treća direktiva menja i dopunjuje prve dve direktive (Direktiva 92/96/EEC). Takođe, važne su direktive koje uređuju privredna društva. Odustalo se od prvobitne ideje da celokupna regulativa jedne evropske kompanije bude na nadnacionalnom nivou, i neka pitanja prepuštena su nacionalnim državama. Ovo razgraničenje putem direktiva izvršeno je ne baš jasnim sistemom opcija i upućivanja.

Ius commune je prvobitno označavalo rimsko jedinstveno pravo nasuprot pravima gradskih statuta. Postoje mišljenja da *Ius commune* predstavlja

temelj budućeg evropskog privatnog prava. Novo evropsko pravo (pravo EU) biće mešavina pravnih sistema – evropskog kontinentalnog i anglo-američkog.

Izvori

- Čeranić, Jelena, „Osnove pravnog sistema Evropske unije“, publikacija *Pe-deset godina Evropske unije*, koju je uredio Jovan Ćirić, u izdanju Instituta za uporedno pravo, Beograd, 2007.
- Pak, Jasna, *Pravo osiguranja*, Beograd, 2011.
- Pavliha, Marko, *Zavarovalno pravo*, Ljubljana, 2000.
- Vasiljević, Mirko, *Privredna društva*, Beograd, 1999.

Dr Zoran D. Radović